

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PRZEWLEKLE CHORYM

I. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

- A. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA SPRAWOWANIA OPIEKI NAD UCZNIAMI W ŚWIETLICY SZKOLNEJ
- B. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY LUB INNEGO CZYNU KARALNEGO PRZECIWKO MIENIU
- C. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH
- D. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA WYPADKÓW
- E. PROCEDURA DOTYCZĄCA REALIZACJI OBOWIĄZKU SZKOLNEGO
- F. PROCEDURA INTERWENCYJNA W PRZYPADKU LICZNYCH SPÓŹNIEŃ NA ZAJĘCIA SZKOLNE
- G. PROCEDURA DOTYCZĄCA CYBERPRZEMOCY
- H. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PALENIA PAPIEROSÓW LUB E-PAPIEROSÓW PRZEZ UCZNIÓW NA TERENIE SZKOŁY
- I. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA SAMOWOLNYCH ODDALEŃ UCZNIÓW Z ZAJĘĆ LEKCYJNYCH
- J. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA PRZYNOŚZENIA PRZEZ UCZNIÓW DO SZKOŁY PRZEDMIOTÓW LUB NARZĘDZI STWARZAJĄCYCH ZAGROŻENIE ZDROWIA LUB ŻYCIA (TYPU PETARDY, NOŻE SCYZORYKI ITP.)
- K. PROCEDURA DOTYCZĄCA SPRAWOWANIA OPIEKI NAD UCZNIAMI NA TERENIE SZKOŁY
- L. W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ, KTÓRY NIE UKOŃCZYŁ 18 LAT, UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, UPRAWIA NIERZĄD BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI
- M. W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW,
- N. W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDZIE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK
- O. W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK,
- P. POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ - SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA:
- Q. POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO
- R. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI, GDY PO UCZNIĄ PRZYCHODZI RODZIC LUB INNA UPRAWNIONA PRZEZ NIEGO OSOBA POD WPŁYWEM ALKOHOLU
- S. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA KORZYSTANIA PRZEZ UCZNIÓW Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ TELEINFORMACYJNYCH
- T. PROCEDURA DOTYCZĄCA UDZIELANIA POMOCY PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ
- U. PROCEDURA DOTYCZĄCA „NIEBIESKIEJ KARTY”
- V. PROCEDURA DOTYCZĄCA INDYWIDUALNEGO TOKU NAUKI

II. PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PRZEWLEKLE CHORYM

- A. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM CHORYM NA ASTMĘ
- B. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM CHORYM NA CUKRZYCĘ
- C. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM CHORYM NA PADACZKĘ
- D. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM ZE STOMIĄ

A. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA SPRAWOWANIA OPIEKI NAD UCZNIAMI W ŚWIETLICY SZKOLNEJ

ZASADY PRZYPROWADZANIA DZIECI DO ŚWIETLICY SZKOLNEJ

Dziecko do szkoły przyprowadza rodzic /prawny opiekun i powierza je pracownikowi obsługi. Rodzic/prawny opiekun przyprowadza zdrowe dziecko przed rozpoczęciem zajęć w godzinach funkcjonowania świetlicy (od 6.30). Uczeń z szatni udaje się bezpośrednio do świetlicy szkolnej. Wychowawca świetlicy dyżurujący rano odnotowuje obecność dziecka.

ZASADY ODBIERANIA DZIECKA ZE ŚWIETLICY SZKOLNEJ

Rodzic /prawny opiekun wchodzi do szkoły wejściem głównym i podaje pracownikowi obsługi imię, nazwisko i klasę dziecka, następnie czeka na zewnątrz. Pracownik obsługi odbiera dziecko ze świetlicy i przekazuje rodzicowi lub innej osobie upoważnionej do odbioru dziecka, zapisuje na liście klasy kto odbiera dziecko (w razie wątpliwości konsultuje z wychowawcą, czy jest to osoba upoważniona przez rodziców). Wychowawca świetlicy w ewidencji odnotowuje godzinę wyjścia dziecka ze świetlicy. Wychowawcy świetlicy sprawują opiekę nad dziećmi w godzinach pracy świetlicy (6.30-17.30).

W przypadku gdy dziecko ma opuścić świetlicę w innych godzinach niż zapisano w karcie zgłoszeniowej lub udać się do domu samodzielnie, rodzic /prawny opiekun jest zobowiązany przedstawić pisemne oświadczenie z własnoręcznym czytelnym podpisem i datą.

Nie ma możliwości wypuszczenia dziecka do domu na telefoniczną prośbę rodzica.

PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA SAMOWOLNYCH ODDALEŃ UCZNIÓW ZE ŚWIETLICY SZKOLNEJ PRZED I PO ZAJĘCIACH LEKCYJNYCH

Rodzic/ prawny opiekun przed lekcjami przekazuje w szatni dziecko pracownikowi obsługi. Bezpośrednio z szatni uczeń udaje się do świetlicy szkolnej. Wychowawca świetlicy dyżurujący rano odnotowuje obecność dziecka na liście. Nauczyciele kończący lekcje w oddziałach edukacji wczesnoszkolnej odprowadzają dzieci do świetlicy i sprawdzają obecność w karcie ewidencji uczniów.

Nauczyciel stwierdzający brak dziecka wcześniej obecnego w świetlicy szkolnej (zapis na liście) informuje o tym fakcie wychowawcę dyżurującego rano, w przypadku jego nieobecności sam podejmuje interwencję.

Nauczyciel interweniujący sprawdza w ewidencji świetlicy, czy dziecko zgłosiło się w tym dniu do świetlicy szkolnej po zakończonych zajęciach lekcyjnych. Jeżeli w karcie ewidencji figuruje obecność ustala ewentualne miejsce pobytu dziecka (zajęcia dodatkowe, biblioteka, szatnia, boisko szkolne, higienistka, pedagog szkolny). Nauczyciel interweniujący kontaktuje się z wychowawcą klasy lub nauczycielem, który prowadził ostatnią lekcję. W przypadku ich nieobecności sprawdza, czy nie ma informacji w e-dzienniku. Nauczyciel interweniujący informuje telefonicznie rodziców o zaistniałym fakcie oraz stara się ustalić, czy dziecko przebywa pod ich opieką.

W przypadku stwierdzenia nieobecności przy rodzicach/ opiekunach prawnych nauczyciel interweniujący informuje dyrekcję szkoły o samowolnym oddaleniu się dziecka ze świetlicy szkolnej.

W sytuacji nie ustalenia miejsca pobytu dziecka nauczyciel interweniujący w porozumieniu z dyrekcją szkoły zgłasza zaginięcie dziecka na policję.

Nauczyciel interweniujący sporządza notatkę w dzienniku grupy wychowawczej, do której należy dziecko oraz informuje wychowawcę klasy o przebiegu podjętej interwencji.

B. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY LUB INNEGO CZYNU KARALNEGO PRZECIWKO MIENIU.

W przypadku zgłoszenia kradzieży lub innego czynu karalnego przeciwko mieniu przez poszkodowanego lub innych uczniów, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy o zaistniałym incydencie. Gdy sytuacja miała miejsce na jego lekcji, uczestniczy do końca w rozwiązaniu problemu.

Nauczyciel interweniujący (ewentualnie wychowawca lub pedagog) dąży do zidentyfikowania osób biorących udział w zdarzeniu (sprawcę, świadków i innych osób) oraz ustalenia okoliczności zajścia.

Sposoby ustalenia okoliczności zdarzenia w zależności od specyfiki sytuacji:

- rozmowa indywidualna z poszkodowanym,
- rozmowa indywidualna ze sprawcą lub osobą podejrzaną o popełnienie czynu powyżej opisanego,
- rozmowa z ewentualnymi świadkami zdarzenia,
- poinformowanie klasy o zaistniałym zdarzeniu i próba ustalenia istotnych dla sprawy faktów.

Zawiadomienie dyrekcji szkoły oraz rodziców/opiekunów poszkodowanego i sprawcy o zaistniałym incydencie. Zgłoszenie faktu popełnienia czynu powyżej wskazanego na policję o czym decyduje wychowawca w porozumieniu z dyrekcją szkoły biorąc pod uwagę m. in. wartość szkody.

Zastosowanie sankcji, zgodnie ze Statutem szkoły, po wysłuchaniu zainteresowanych stron, co ustala wcześniej wychowawca klasy w porozumieniu z dyrekcją szkoły.

W sytuacji ustalenia sprawcy wezwanie jego rodziców/opiekunów, poinformowanie ich o zaistniałym zdarzeniu i ewentualnych lub przedsięwziętych czynnościach (np. zawiadomienie Sądu Rodzinnego). Sporządzenie przez wychowawcę stosownej notatki w e-dzienniku zajęć lekcyjnych.

C. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH.

W przypadku zaobserwowania (zgłoszenia przez innych) agresji (fizycznej, psychicznej, słownej) nauczyciel interweniujący przerywa to zachowanie. Nauczyciel identyfikuje uczniów biorących udział w zdarzeniu (ofiara, agresor, świadek), ustala klasę, imiona i nazwiska uczniów.

Nauczyciel interweniujący informuje wychowawcę klasy o zaobserwowanym, zgłoszonym przez innych incydencie. Wychowawca wspólnie z nauczycielem interweniującym przeprowadza rozmowę z uczniem / uczniami, w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, udziela uczniom stosownych pouczeń, w razie potrzeby kieruje ucznia do gabinetu higieny szkolnej.

Nauczyciel interweniujący sporządza notatkę o zdarzeniu w e-dzienniku, a gdy doszło do wypadku to dodatkowo w zeszycie wypadków znajdującym się w sekretariacie szkoły (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany, nazwisko osoby interweniującej wraz z podpisem, gdy sytuacja tego wymaga). Wychowawca informuje rodziców / opiekunów ucznia / uczniów – uczestników zdarzenia o zaistniałej sytuacji.

W przypadku ponownego wystąpienia zachowań agresywnych wychowawca klasy powiadamia pedagoga szkolnego, a w przypadku następnych dyrekcję szkoły (adnotacja w e-dzienniku).

W przypadku zdarzenia o szczególnie drastycznym przebiegu (stwarzającego zagrożenie dla zdrowia lub życia) lub powtarzających się zdarzeń wychowawca zobowiązany jest powiadomić o tym fakcie pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły, którzy wspólnie ustalają dalszy przebieg postępowania (m. in. rozważają możliwość udzielenia uczniom pomocy psychologicznej lub poinformowania o zaistniałym zdarzeniu Sądu Rodzinnego, Policji).

Wychowawca (ewentualnie nauczyciel interweniujący, pedagog) informuje rodziców/opiekunów uczniów (uczestników zdarzenia) o zaistniałej sytuacji.

Wychowawca w porozumieniu z dyrekcją szkoły ustala sankcję (zgodnie ze Statutem Szkoły) i powiadamia rodziców o rodzaju zastosowanych kar oraz ich gradacji, sporządza notatkę w tej sprawie w e-dzienniku.

D. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA WYPADKÓW

Nauczyciel, pracownik szkoły, który zaobserwował lub dowiedział się o wypadku ma obowiązek:

- zapewnić dziecku opiekę, odizolować go od innych uczniów.
- udzielić pierwszej pomocy, a przy ciężkim wypadku – zapewnić opiekę pozostałym dzieciom i wezwać panią higienistkę na miejsce zdarzenia.
- po ocenie sytuacji (ciężki wypadek) natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe.

W celu ustalenia okoliczności wypadku porozmawiać z poszkodowanym dzieckiem (o ile jest to możliwe) i świadkami wypadku. Higienistka w miarę możliwości udziela pomocy i sporządza notatkę, osoba interweniująca jest zobowiązana poinformować o zdarzeniu wychowawcę i dyrektora szkoły. Szkoła (dyrektor lub osoba wyznaczona przez niego) ma obowiązek powiadomić rodziców opiekunów dziecka, a w szczególnie ciężkim przypadku wezwać pogotowie.

W przypadku braku kontaktu z rodzicami, lub nie przybycia rodziców opiekunów po dziecko, szkoła (wyznaczona przez dyrektora szkoły osoba) jest zobowiązana zapewnić poszkodowanemu opiekę do momentu przekazania dziecka rodzicom (opiekunom).

W przypadku, gdy nie ma przy dziecku rodziców opiekunów, a lekarz pogotowia uzna za konieczne zabranie poszkodowanego do szpitala, obowiązkiem osoby interweniującej, wychowawcy lub innego pracownika szkoły (wyznaczonego przez dyrektora) jest pojechanie z dzieckiem na pogotowie i zaopiekowanie się nim aż do chwili przejęcia go przez rodziców opiekunów lub do momentu podjęcia przez lekarzy decyzji o ewentualnym hospitalizowaniu.

W RAZIE WYPADKU NA TERENIE SZKOŁY DYREKTOR JEST ZOBOWIĄZANY:

1. Zapewnić natychmiastową pomoc medyczną i opiekę uczniowi, który uległ wypadkowi.
2. Zawiadomić o wypadku rodziców, prawnych opiekunów poszkodowanego ucznia.
3. Zabezpieczyć miejsce wypadku do czasu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku.
4. Zbadać okoliczności i przyczyny wypadku.
5. Powołać zespół powypadkowy, którego zadaniem, jest przeprowadzenie postępowania powypadkowego.
6. Omówić na najbliższym po wypadku posiedzeniu rady pedagogicznej okoliczności i przyczyny wypadku oraz poinformować nauczycieli o zastosowanych środkach profilaktycznych.
7. Zatwierdzić protokół powypadkowy.
8. Prowadzić rejestr wypadków uczniów.
9. Po sporządzeniu sprawozdania z wypadków, na najbliższym posiedzeniu rady pedagogicznej, przedstawić wyniki analizy wypadków uczniów oraz podjętą działalność zapobiegawczą.
10. Przy wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadomić właściwego prokuratora.

E. PROCEDURA DOTYCZĄCA REALIZACJI OBOWIĄZKU SZKOLNEGO

Podstawa prawna:

Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 ze zm.) Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 599)

1. Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat i trwa nie dłużej niż do ukończenia 18 roku życia.
2. Rodzice (prawni opiekunowie) dziecka podlegającego obowiązkowi szkolnemu są obowiązani do:
  - a) dopełnienia czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do szkoły,
  - b) zapewnienia regularnego uczęszczania na zajęcia szkolne,
  - c) zapewnienia dziecku warunków umożliwiających przygotowanie się do zajęć,
  - d) informowania w terminie do 30 września każdego roku Dyrektora szkoły, w obwodzie której dziecko mieszka o realizacji obowiązku szkolnego za granicą.
  - e) informowania wychowawcy klasy przez e-dziennik o nieobecności dziecka w szkole,
  - f) usprawiedliwiania nieobecności ucznia w szkole do 7 dni roboczych od wpisu potwierdzającego nieobecność (przykładowy wzór - zał.nr1).
  - g) przedłożenia wychowawcy lub nauczycielowi prowadzącemu pisemnego zwolnienia ucznia z określonych zajęć edukacyjnych (przykładowy wzór – zał. nr 2).
3. Dyrektor szkoły;
  - a) kontroluje spełnianie obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkałe w obwodzie szkoły,
  - b) współdziała z rodzicami (prawnymi opiekunami) w zakresie zapewnienia dziecku warunków umożliwiających przygotowanie się do zajęć szkolnych, a w przypadku spełniania obowiązku poza szkołą, na podstawie zezwolenia – w zakresie zapewnienia dziecku warunków nauki określonych w zezwoleniu,
  - c) prowadzi ewidencję spełniania obowiązku szkolnego.
4. Nauczyciele systematycznie sprawdzają obecność uczniów na poszczególnych zajęciach edukacyjnych.
5. Jeżeli rodzic nie poinformował o nieobecności dziecka, wychowawca podejmuje próbę wyjaśnienia przyczyny tej nieobecności.
6. W razie braku reakcji ze strony rodziców (prawnych opiekunów ucznia), wychowawca przekazuje pisemnie wzywa rodzica do szkoły celem wyjaśnienia przyczyn nieobecności ucznia (zał.nr3). Jednocześnie informuje o sytuacji pedagoga szkolnego. Ze spotkania z rodzicem (prawnym opiekunem) wychowawca sporządza notatkę, pod którą podpisują się wszystkie osoby biorące udział w spotkaniu.
7. Przez niespełnienie obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki należy rozumieć nieusprawiedliwione nieobecności w okresie jednego miesiąca na co najmniej 50% dni obowiązkowych zajęć w szkole.
8. Dyrektor szkoły jest uprawniony do żądania wykonania obowiązku szkolnego w drodze egzekucji administracyjnej poprzez:
  - a) wystosowanie upomnienia (zał. nr 4)
Dla celów dowodowych konieczne jest także doręczenie upomnienia, aby można było ustalić dzień, w którym doręczenie nastąpiło (zwrotne potwierdzenie odbioru).
  - b) wystawienie tytułu wykonawczego w dwóch egzemplarzach,
  - c) wystąpienie z wnioskiem o wszczęcie egzekucji (zał. nr 5),
9. W przypadku, gdy szkoła wyczerpała wszelkie możliwe środki oddziaływań wychowawczych i pomimo wszczętego postępowania egzekucyjnego, dziecko nadal nie realizuje obowiązku szkolnego,

Dyrektor w porozumieniu z wychowawcą i pedagogiem powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny.

10. Wszystkie dokumenty związane z realizacją tej procedury znajdują się w dokumentacji dotyczącej realizacji obowiązku szkolnego.

Załącznik nr 1

Usprawiedliwienie

Proszę o usprawiedliwienie nieobecności w szkole mojego dziecka

..... (imię, nazwisko, klasa)
w dniu/dniach.....

Powód nieobecności (ewentualnie)

.....
.....

.....
data i czytelny podpis rodzica /opiekuna

Załącznik nr 2

Zwolnienie z lekcji

Zwracam się z prośbą o zwolnienie mojego dziecka.....

z lekcji .....

w dniu..... w godz. ....

z powodu .....

W momencie opuszczenia budynku szkolnego przez moje dziecko biorę za nie pełną odpowiedzialność w drodze do domu, jak i w godzinach, kiedy zgodnie z rozkładem lekcji powinno przebywać w szkole.

.....
data i czytelny podpis rodzica/opiekuna

Załącznik nr 3

Wzór wezwania rodziców do szkoły

Art. 18 i art.20 ustawy o systemie oświaty wezwanie rodzica do wyjaśnienia przyczyn nieobecności

Rzeszów, dnia.....

Państwo (Pani) (Pan)

.....
(imię i nazwisko lub imiona i nazwiska rodziców albo opiekunów dziecka)

.....
(adres zamieszkania)

WEZWANIE

W związku z przedłużającą się niewyjaśnioną nieobecnością w szkole ucznia/ uczennicy

.....
(imię i nazwisko ucznia/ uczennicy) na podstawie art. 18 i art. 20 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty wzywam Panią/ Pana/ Państwa do niezwłocznego wyjaśnienia przyczyn nieobecności i zgłoszenie się w:

.....
(nazwa i adres szkoły)

w dniu ..... o godz. ....

W przypadku niedopełnienia obowiązku zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne lub wyjaśnienia przyczyn nieobecności, podjęte zostaną przez szkołę dalsze działania postępowania egzekucyjnego.

.....
(podpis dyrektora lub osoby przez niego upoważnionej z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego).

Otrzymują:

- rodzice/opiekunowie dziecka
- a/a

Załącznik nr 4

Wzór upomnienia rodziców

Art. 20 ustawy o systemie oświaty również art. 15 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji

Rzeszów, dnia.....

Pan/Pani

.....

zam. ....

UPOMNIENIE

Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 8 w Rzeszowie , jako organ powołany do kontroli spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki przez dzieci zamieszkałe w granicach obwodu szkoły – wzywa zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym administracji* do wykonania obowiązku zapewnienia dziecku

.....

regularnego uczęszczania na zajęcia szkolne.

Powyższy obowiązek bezpośrednio wynikający z przepisów prawa tj. art. 18 ust. 1 pkt 2 oraz art. 18 ust. 2 Ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r., należy wykonać w terminie ..... dni liczonym od dnia doręczenia niniejszego upomnienia; z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego.

Ponadto obciążam Pana/Panią kosztami upomnienia w wysokości ..... zł, (słownie:) ..... należność powyższą należy wpłacić na konto szkoły, nr konta: .....

W przypadku nieuiszczenia wymienionych kosztów z dniem doręczenia niniejszego upomnienia, podlegają one ściągnięciu na drodze postępowania egzekucyjnego.

Podstawa prawna:

- art. 15 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji
- art. 18 § 1 pkt. 2 i 4 oraz § 2 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty
- § 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 listopada 2001 r., w sprawie wysokości kosztów upomnienia skierowanego przez wierzyciela do zobowiązanego przed wszczęciem egzekucji administracyjnej.

Podpis i pieczęć dyrektora szkoły

Otrzymują:

- (rodzice/ opiekunowie dziecka)
- a/a

Załącznik nr 5
Wzór wniosku o wszczęcie egzekucji administracyjnej

Rzeszów, dnia.....

Urząd Miasta Rzeszowa
Wydział Edukacji
Wniosek
o wszczęcie egzekucji administracyjnej

Na podstawie art. 26 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w związku z art. 20 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, oraz art. 5 i art. 20 § 1 pkt. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 w Rzeszowie w oparciu o wystawiony przez siebie tytuł wykonawczy – wnosi o: wszczęcie egzekucji administracyjnej przeciwko Pani/ Panu ..... z tytułu niespełniania obowiązku szkolnego syna/córki .....
ur. ...., ucznia/uczennicy klasy .....
jako zobowiązanego, który uchyla się od wykonania obowiązku zapewnienia regularnego uczęszczania na zajęcia szkolne.
Jako środek egzekucyjny wskazuję grzywnę w celu przymuszenia w wysokości .....zł. .... słownie .....

.....
Podpis dyrektora szkoły

W załączeniu:

1. Tytuł wykonawczy
2. Potwierdzone za zgodność z oryginałem ksero upomnienia oraz dowód skutecznego doręczenia upomnienia

F. PROCEDURA INTERWENCYJNA W PRZYPADKU LICZNYCH SPÓŹNIEŃ NA ZAJĘCIA SZKOLNE

Rozmowa wychowawcy z uczniem mająca na celu ustalenie przyczyn spóźniania się na zajęcia szkolne oraz zmianę jego postawy. Odnotowanie faktu w e-dzienniku.

Poinformowanie rodziców o licznych spóźnieniach ucznia na lekcje (telefonicznie lub podczas indywidualnej rozmowy). Adnotacja w e-dzienniku.

W przypadku wystąpienia kolejnych spóźnień wychowawca powiadamia pedagoga szkolnego, a następnie dyrekcję szkoły, sporządza notatkę w e-dzienniku. Przekazuje informację rodzicom.

Wychowawca stosuje sankcje zgodnie ze Statutem Szkoły w porozumieniu z pedagogiem i dyrekcją szkoły, o czym powiadamia rodziców.

Istnieje możliwość usprawiedliwiania przez rodziców spóźnień uczniów na pierwsze lekcje (dotyczy spóźnień z przyczyn niezależnych).

G. PROCEDURA DOTYCZĄCA CYBERPRZEMOCY

I. Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1977r., Art.47
- Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 23 grudnia 1991r., art.8,16,19,
- Kodeks Cywilny z dnia 23 kwietnia 1964r.,Art. 23,24
- Kodeks Karny z dnia 2 sierpnia 1997r., Art190,190a, 191, 202, 212, 216, 267, 268a
- Kodeks Wykroczeń z dnia 20 maja 1971r., art.107, 141
- Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty art. 4a (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami.)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2013 r.poz.1422)

II. Wstęp

Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (Internet oraz telefony komórkowe). Podstawowe formy zjawiska to: naruszenie wizerunku i czci, zniesławianie, znieważanie, nękanie, groźby, straszenie, szantażowanie, włamania do sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów w sieci, rozsyłanie i umieszczanie w sieci zdjęć, filmów, bez zgody umieszczonej osoby, podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli, pornografia z udziałem osób małoletnich i in. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

III. Opis procedury reagowania szkoły w przypadku ujawnienia cyberprzemocy (interwencja wobec sprawcy przemocy)

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy

Informacja o tym, że w szkole miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł, np. poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie - świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia

Do zadań szkoły należy ustalenie: rodzaju materiałów i sposobu ich rozpowszechnienia, okoliczności zdarzenia, a także ustalenie sprawcy i ewentualnych świadków.

3. Zabezpieczenie dowodów

Dowody cyberprzemocy powinny w miarę możliwości szkoły zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres email, numer telefonu komórkowego, itp.) profil lub adres strony www., na której pojawiły się szkodliwe treści. Nauczyciele zajęć komputerowych, o ile to możliwe, zabezpieczają dowody i ustalają tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

4. Powiadomienie Dyrektora i pedagoga szkolnego, analiza zdarzenia

Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego, a w następnej kolejności Dyrektora szkoły. Pedagog szkolny wspólnie z wychowawcą, ewentualnie Dyrektorem powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie. Dyrektor szkoły podejmuje ostateczną decyzję odnośnie środków dyscyplinarnych wobec ucznia i dalszego toku postępowania (ewentualne powiadomienie policji lub/i sądu rodzinnego).

5. Powiadomienie rodziców /prawnych opiekunów

Rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.

We współpracy z rodzicami można opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły.

6. Powiadomienie policji lub/i sądu rodzinnego w szczególności następuje:

- a) Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, b) uczeń nie zaniechał dotychczasowego niewłaściwego postępowania, Dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie wówczas gdy do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.
- b) W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, Dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich.
- c) Poważne przypadki cyberprzemocy, przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, przemoc seksualna, publikowanie nielegalnych treści, in.) powinny bezwzględnie zostać zgłoszone na policję i do sądu rodzinnego. Zgłoszenia dokonuje Dyrektor szkoły.

7. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny i wychowawca rozważają podjęcie następujących działań (w zależności od specyfiki sytuacji):

- przeprowadzić rozmowę z uczniem, której celem jest ustalenie okoliczności zajścia, wspólnie zastanowić się nad jego przyczynami i poszukać rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
- zobowiązać sprawcę do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów;
- ewentualnie ustalić ze sprawcą sposób zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.
- w miarę potrzeb i możliwości szkoły zapewnić wsparcie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy. Nie jest wskazane konfrontowanie sprawcy z ofiarą cyberprzemocy.

8. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy

Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła może zastosować następujące konsekwencje regulaminowe:

- kary zawarte w statucie szkoły,
- czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni multimedialnej w czasie pozalekcyjnym (np. kółko informatyczne)
- czasowy zakaz przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych,
- uwaga do zeszytu uwag,
- w ramach ZWO negatywne punkty ustalone przez wychowawcę klasy w ilości zależnej od wagi szkodliwości czynu.
- Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę:
  - rozmiar i rangę szkody (czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci, itp.;
  - czas trwania prześladowania — czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;

- świadomość popełnianego czynu (czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze oraz jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości, itp.;
- motywację sprawcy (należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie; - rodzaj rozpowszechnianego materiału).
- w miarę potrzeb, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów.

9. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

Zadaniem szkoły jest zapewnienie opieki psychologiczno- pedagogicznej świadkom zdarzenia od momentu ujawnienia cyberprzemocy. Osoba, której świadek zdarzenia powierzył informację o cyberprzemocy ma obowiązek zachować tajemnicę. Nie wskazane jest przeprowadzanie konfrontacji świadka ze sprawcą w celu wyjaśniania sprawy.

10. Powiadomienie rodziców dalszym postępowaniu i konsekwencjach wobec dziecka

Rodzice dziecka będącego sprawcą cyberprzemocy zostają poinformowani o problemie, podjętych działaniach szkoły, a także w miarę potrzeb i możliwości szkoły, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów.

11. Sporządzenie dokumentacji

Pedagog szkolny wychowawcą klasy zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów z ofiarą, sprawcą, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę, personalia osób biorących udział w rozmowie (podpisy rodziców nauczycieli) wraz z opisem przebiegu wydarzeń.

12. Monitoring

Po zakończeniu interwencji wychowawca wraz z pedagogiem monitorują sytuację ucznia sprawdzając, czy zaprzestał stosować cyberprzemoc.

IV. Opis procedury reagowania szkoły w przypadku ujawnienia cyberprzemocy (interwencja wobec ofiary przemocy)

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy

Informacja o tym, że w szkole miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł, np. poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie — świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

2. Działania wobec ofiary cyberprzemocy

Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną zaproponowaną przez pedagoga i wychowawcę klasy w porozumieniu z dyrektorem szkoły.

Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- Zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc Ci o tym, co się stało.
- Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.
- Powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.
- Zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.
- Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

Poradź uczniowi, aby:

- Nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony itp.
- Nie kasował dowodów: emaili, SMS, MMS, zdjęć, filmów i przedstawił je do wglądu.
- Zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu email, numeru telefonu komórkowego itp.

– Jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć.

3. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

Zadaniem szkoły jest zapewnienie opieki psychologiczno- pedagogicznej świadkom zdarzenia od momentu ujawnienia cyberprzemocy. Osoba, której świadek zdarzenia powierzył informację o cyberprzemocy ma obowiązek zachować tajemnicę. Nie wskazane jest przeprowadzanie konfrontacji świadka ze sprawcą w celu wyjaśniania sprawy.

4. Ustalenie okoliczności zdarzenia

Do zadań szkoły należy ustalenie: rodzaju materiałów i sposobu ich rozpowszechnienia, okoliczności zdarzenia, a także ustalenie sprawcy i ewentualnych świadków.

5. Zabezpieczenie dowodów

Dowody cyberprzemocy powinny w miarę możliwości szkoły zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres email, numer telefonu komórkowego, itp.) profil lub adres strony www., na której pojawiły się szkodliwe treści. Nauczyciele zajęć komputerowych, o ile to możliwe, zabezpieczają dowody i ustalają tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

5. Powiadomienie dyrektora i pedagoga szkolnego, analiza zdarzenia

Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego, a w następnej kolejności dyrektora szkoły.

Pedagog szkolny wspólnie z wychowawcą, ewentualnie Dyrektorem powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie. Dyrektor szkoły podejmuje ostateczną decyzję odnośnie środków dyscyplinarnych wobec ucznia i dalszego toku postępowania (ewentualne powiadomienie policji lub/i sądu rodzinnego).

6. Powiadomienie rodziców /prawnych opiekunów

Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy zostają poinformowani o problemie, podjętych działaniach szkoły, a także w miarę potrzeb, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów.

7. Powiadomienie policji lub/i sądu rodzinnego:

Po szczegółowej analizie sytuacji cyberprzemocy, konsultacji z pedagogiem, wychowawcą rodzicami i ewentualnie z policją i sądem rodzinnym dyrektor szkoły podejmuje decyzję o ewentualnym skierowaniu sprawy na policję i/lub do sądu rodzinnego.

8. Sporządzenie dokumentacji

Pedagog szkolny wychowawcą klasy zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów z ofiarą, sprawcą, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę, personalia osób biorących udział w rozmowie (podpisy rodziców nauczycieli) wraz z opisem przebiegu wydarzeń. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również dołączyć do dokumentacji (wzdruki, opis, itp.).

9. Monitoring

Należy monitorować sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.

H. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PALENIA PAPIEROSÓW LUB E-PAPIEROSÓW PRZEZ UCZNIÓW NA TERENIE SZKOŁY

Odebranie uczniowi papierosów przez nauczyciela interweniującego. W przypadku złego samopoczucia ucznia skierowanie go do higienistki szkolnej. Rozmowa nauczyciela interweniującego lub wychowawcy z uczniem mająca na celu ustalenie przebiegu wydarzenia oraz ewentualnych dalszych uczestników. W przypadku wystąpienia objawów chorobowych – przekazanie ucznia/uczniów rodzicom/opiekunom. Poinformowanie rodziców/opiekunów uczestników zajęcia o zaistniałym fakcie. Druga rozmowa wychowawcy z uczniem lub uczniami biorącymi udział w zajściu – uświadomienie uczniom zagrożeń oraz konsekwencji wynikających z palenia tytoniu na terenie szkoły. Przekazanie informacji przez wychowawcę rodzicom/opiekunom o zaistniałym fakcie wraz z podjętymi przez szkołę sankcjami zgodnymi ze statutem szkoły oraz o konsekwencjach wynikających z powtórzenia się incydentu (odnotowanie faktu w e-dzienniku).

I PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA SAMOWOLNYCH ODDALEŃ UCZNIÓW Z ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Nauczyciel stwierdzający nieobecność ucznia na lekcji/zajęciach organizowanych przez szkołę i podejrzewający samowolne oddalenie się ucznia ze szkoły, odnotowuje ten fakt podczas sprawdzania frekwencji.

Nauczyciel prowadzący lekcję/zajęcia organizowane przez szkołę przekazuje informację o zaistniałej sytuacji do sekretariatu szkoły.

Wyznaczona przez dyrektora osoba wykonuje telefon do rodziców (opiekunów prawnych ucznia) w celu poinformowania o zaistniałej sytuacji.

Nauczyciel prowadzący lekcje/zajęcia organizowane przez szkołę zgłasza sytuację do wychowawcy klasy.

Nauczyciel wspólnie z wychowawcą przeprowadzają rozmowę z uczniem i informują go o konsekwencjach wynikających z tego zdarzenia (informację przekazują rodzicom).

Nauczyciel prowadzący lekcję/zajęcia organizowane przez szkołę sporządza notatkę w e-dzienniku.

W przypadku powtarzających się tego typu sytuacji wychowawca powinien zwrócić się o pomoc do pedagoga szkolnego, który podejmie stosowną interwencję oraz powinien wspólnie ustalić sankcje wynikające ze Statutu Szkoły.

J. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA PRZYNOŚZENIA PRZEZ UCZNIÓW DO SZKOŁY PRZEDMIOTÓW LUB NARZĘDZI STWARZAJĄCYCH ZAGROŻENIE ZDROWIA LUB ŻYCIA (TYPU PETARDY, NOŻE SCYZORYKI ITP.)

Odebranie uczniowi i zabezpieczenie wspomnianych wyżej przedmiotów.

Nauczyciel, który podjął interwencję powiadamia wychowawcę lub pedagoga szkolnego, w razie potrzeby dyrekcję szkoły.

Nauczyciel interweniujący/wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem i sporządza odpowiednią notatkę w e-dzienniku.

Wychowawca ma obowiązek poinformować o zaistniałym fakcie rodziców ucznia, zwrócić rodzicom odebrane przedmioty oraz ustalić sankcje wynikające ze Statutu Szkoły.

K. PROCEDURA DOTYCZĄCA SPRAWOWANIA OPIEKI NAD UCZNIAMI NA TERENIE SZKOŁY

1. W czasie pobytu w szkole uczniowie stale pozostają pod opieką nauczycieli.
2. Zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne organizowane są zgodnie z zasadami bezpieczeństwa oraz z obowiązującymi regulaminami.
3. W czasie przerw uczniowie pozostają pod opieką nauczycieli dyżurujących.
4. Dyżury nauczycieli prowadzone są zgodnie z harmonogramem dyżurów:
  - na korytarzach szkolnych: parter i pierwsze piętro,
  - na boisku szkolnym,
  - w szatni,
  - w stołówce szkolnej.
5. Uczniowie klas I-III stale pozostają pod opieką wychowawców oraz nauczycieli uczących w tych klasach.
6. Po zakończonych zajęciach w klasach I- III nauczyciele osobiście przekazują uczniów do świetlicy szkolnej, bądź rodzicom/opiekunom prawnym. Nie dotyczy to uczniów, którzy przekazali pisemną zgodę od rodziców na samodzielny powrót ze szkoły do domu.
7. Na zajęcia pozalekcyjne dzieci ze świetlicy odbierane są i przyprowadzane przez nauczyciela prowadzącego zajęcia.
8. Uczniowie klas IV – VIII niekorzystający ze świetlicy szkolnej opuszczają teren szkoły bezpośrednio po zakończonych zajęciach.

L. W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ, KTÓRY NIE UKOŃCZYŁ 18 LAT, UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, UPRAWIA NIERZĄD BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI,
nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.

Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).

Podobnie, w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 §2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

M. W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPLYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW,
powinien podjąć następujące kroki:

Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.

Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.

Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu - odmawiają przyjscia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego.

N. W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDZIE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK, powinien podjąć następujące kroki:

Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły wzywa policję. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

O. W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK, powinien podjąć następujące kroki:

Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawcy, pedagoga, dyrektora itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.

W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.

Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

P. POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ - SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA:

Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły, ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia, przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę, powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy, niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana, zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

Q. POSTĘPOWANIE NAUCZYCIELA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej, bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły. Powiadomienie rodziców ucznia. Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia. W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel. 997 lub 112.

R. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI, GDY PO UCZNIU PRZYCHODZI RODZIC LUB INNA UPRAWNIONA PRZEZ NIEGO OSOBA POD WPLYWEM ALKOHOLU

Gdy nauczyciel zauważy objawy, które wskazują na stan po spożyciu alkoholu (chwiejny chód, zataczanie się, nadmierna wesołość, agresja słowna, w tym wulgaryzmy, bełkotliwa mowa, agresja fizyczna i in.) i w jego ocenie stan może zagrażać bezpieczeństwu dziecka należy:

- Powstrzymać się od wydania dziecka.
- Powiadomić o zaistniałej sytuacji dyrekcję, pedagoga szkolnego.
- Przejąć opiekę nad dzieckiem do momentu przekazania ucznia innej osobie dorosłej bądź Pogotowia Opiekuńczego.
- Zawiadomić Policję, gdy wystąpią zachowania agresywne.
- Sporządzić notatkę w e-dzienniku.

S. PROCEDURA INTERWENCYJNA DOTYCZĄCA KORZYSTANIA PRZEZ UCZNIÓW Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ TELEINFORMACYJNYCH

Do kontaktów z rodzicami/opiekunami i innymi osobami w sytuacjach tego wymagających służy telefon stacjonarny, znajdujący się w sekretariacie szkoły.

Uczeń może posiadać telefon komórkowy lub inne urządzenia, które na terenie szkoły muszą być wyłączone.

Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zagubiony lub skradziony telefon i inne urządzenia.

W przypadku stwierdzenia, iż dany uczeń korzysta z telefonu komórkowego lub innych urządzeń na terenie szkoły nauczyciel lub inny pracownik szkoły odbiera uczniowi telefon i inne urządzenia, wyłącza je i przekazuje do depozytu dyrektorowi/wicedyrektorowi szkoły.

Rodzice zobowiązani są do osobistego odebrania telefonu lub innych urządzeń u dyrektora/wicedyrektora szkoły.

T. PROCEDURA DOTYCZĄCA UDZIELANIA POMOCY PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ

Podstawa prawna:

1. Ustawa o Systemie Oświaty z dnia 07.09.1991 r. z późniejszymi zmianami
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2017 r. wprowadzająca – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60);
3. Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
4. Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół

1. Zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.

1. W szkole organizuje się pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Pomoc udzielana jest uczniom, rodzicom i nauczycielom.
2. Wszelkie formy świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole są bezpłatne, a udział ucznia w zaplanowanych zajęciach w ramach jej realizacji dobrowolny.
3. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna polega na :
  - rozpoznawaniu i zaspakajaniu potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia;
  - rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia;
  - rozpoznawaniu czynników środowiskowych wpływających na funkcjonowanie ucznia w szkole;
  - stwarzaniu warunków do aktywnego i pełnego uczestnictwa ucznia w życiu szkoły i w życiu oraz w środowisku społecznym;
  - rozpoznawaniu przyczyn trudności w opanowywaniu umiejętności i wiadomości przez ucznia;
  - wspieraniu ucznia z wybitnymi uzdolnieniami;
  - opracowywaniu i wdrażaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych dla uczniów niepełnosprawnych oraz indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych odpowiednio o charakterze resocjalizacyjnym lub socjoterapeutycznym dla uczniów niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
  - prowadzeniu edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia wśród uczniów i rodziców;
  - podejmowaniu działań wychowawczych i profilaktycznych wynikających z programu wychowawczo-profilaktycznego oraz wspieraniu nauczycieli w tym zakresie;
  - wspieraniu uczniów, metodami aktywnymi, w dokonywaniu wyboru kierunku dalszego kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej oraz udzielaniu informacji w tym kierunku;
  - wspieraniu nauczycieli i rodziców w działaniach wyrównujących szanse edukacyjne dzieci;
  - udzielaniu nauczycielom pomocy w dostosowywaniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizacji programów nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom;
  - wspieraniu nauczycieli i rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
  - umożliwianiu rozwijania umiejętności wychowawczych rodziców i nauczycieli;
  - podejmowaniu działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

4. Wnioski ustne o organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej przedkłada się wychowawcy klasy. W przypadku wniosków z instytucji zewnętrznych rozpatruje się wnioski złożone w formie pisemnej lub drogą elektroniczną w sekretariacie szkoły.

5. Pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielają:

- nauczyciele w bieżącej pracy z uczniem na zajęciach;
- specjaliści wykonujący w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności:
  - pedagog,
  - nauczyciel rewalidacji
  - pracownicy szkoły poprzez zintegrowane oddziaływanie na ucznia.

2. Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

1. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna w szkole realizowana przez każdego nauczyciela w bieżącej pracy z uczniem polega w szczególności na:

- dostosowaniu wymagań edukacyjnych do możliwości psychofizycznych ucznia i jego potrzeb;
- rozpoznawaniu sposobu uczenia się ucznia i stosowanie skutecznej metodyki nauczania;
- indywidualizacji pracy na zajęciach obowiązkowych i dodatkowych;
- dostosowanie warunków nauki do potrzeb psychofizycznych ucznia;

2. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna świadczona jest również w formach zorganizowanych w ramach godzin przeznaczonych na te zajęcia i ujętych w arkuszu organizacyjnym szkoły. W zależności od potrzeb i możliwości organizacyjnych mogą to być:

- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze,
- zajęcia rozwijające uzdolnienia,
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne,
- zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne o charakterze terapeutycznym,
- zajęcia logopedyczne,
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,

3. Inne formy pomocy psychologiczno–pedagogicznej, to:

- porady , konsultacje;
- warsztaty;
- organizacja kształcenia w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia na podstawie opinii poradni pp, i na wniosek rodziców dla uczniów, którzy w szczególności na stan zdrowia mają ograniczone możliwości uczestniczenia we wszystkich zajęciach lekcyjnych.

3. Organizacja pomocy psychologiczno–pedagogicznej.

1. W szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana jest uczniom:

- posiadającego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym, opracowanym dla ucznia
- posiadającym opinię poradni psychologiczno–pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej;
- posiadającym orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania - na podstawie tego orzeczenia;
- nieposiadającym orzeczenia lub opinii, ale dla których na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia

- dokonanego przez nauczycieli i specjalistów w szkole koniecznym jest zorganizowanie zinstytucjonalizowanej formy pomocy lub pomocy doraźnej w bieżącej pracy z uczniem;
- posiadającego opinię lekarza o ograniczonych możliwościach wykonywania przez ucznia określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego – na podstawie tej opinii.
  - 2. Nauczyciele pracujący z grupą uczniów prowadzą wnikliwą obserwację pedagogiczną, która polega na obserwacji zachowań, obserwacji relacji poszczególnych uczniów z innymi ludźmi, analizują postępy w rozwoju związane z edukacją i rozwojem społecznym, analizują wytwory ucznia, opinie z poradni. Na podstawie wyników obserwacji nauczyciele wstępnie definiują trudności dziecka, jego zdolności lub zaburzenia.
  - 3. W przypadku stwierdzenia, że uczeń ze względu na potrzeby rozwojowe lub edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne wymaga objęcia pomocą psychologiczno–pedagogiczną odpowiednio nauczyciel, wychowawca lub specjalista niezwłocznie udziela tej pomocy w bieżącej pracy z uczniem i informuje o tym wychowawcę klasy.
  - 4. Wychowawca klasy przekazuje tę informację pozostałym nauczycielom pracującym z uczniem, w przypadku, gdy stwierdzi taką potrzebę.
  - 5. Wychowawca klasy informuje rodziców ucznia o potrzebie objęcia pomocą psychologiczno – pedagogiczną ich dziecka. Informacja jest przekazywana w formie zapisu w dzienniku elektronicznym, telefonicznie lub w trakcie indywidualnej rozmowy z rodzicem.
  - 6. W przypadku, gdy wychowawca uzna, że należy uczniowi zorganizować szkolną formę pomocy psychologiczno–pedagogicznej wychowawca zasięga opinii nauczycieli uczących w klasie.
  - 7. Wychowawca ma prawo zwołać zebranie wszystkich uczących nauczycieli w oddziale w celu: skoordynowania działań w pracy z uczniem, zasięgnięcia opinii nauczycieli, wypracowania wspólnych zasad postępowania wobec ucznia, ustalenia form pracy z uczniem, dostosowania metod i form pracy do potrzeb i możliwości ucznia. Informację o spotkaniu nauczycieli pracujących w jednym oddziale wychowawca przekazuje z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.
  - 8. Po dokonanych ustaleniach zespołu nauczycielskiego lub zebraniu opinii od poszczególnych nauczycieli, wychowawca proponuje formy pomocy psychologiczno–pedagogicznej świadczonej poszczególnym uczniom. Propozycję przedstawia Dyrektorowi szkoły.
  - 9. Wychowawca współpracuje z rodzicami ucznia lub w razie potrzeby ze specjalistami zatrudnionymi w szkole.
  - 10. Wymiar godzin poszczególnych form udzielania uczniom pomocy psychologiczno–pedagogicznej ustala Dyrektor szkoły, biorąc pod uwagę wszystkie godziny, które w danym roku szkolnym mogą być przeznaczone na realizację tych form.
  - 11. O ustalonych dla ucznia formach, okresie udzielania pomocy psychologiczno–pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w których poszczególne formy będą realizowane niezwłocznie zawiadamia się rodzica w formie pisemnej. Wychowawca klasy wysyła informację przez e-dziennik do rodziców (opiekunów prawnych) powiadamiając ich o konieczności podpisania Karty ucznia wymagającego pomocy psychologiczno–pedagogicznej w terminie do 7 dni. Rodzic (opiekun prawny) własnoręcznym podpisem potwierdza fakt zapoznania się z w/w informacją.
  - 12. Rodzic ma prawo do odmowy świadczenia pomocy psychologiczno–pedagogicznej swojemu dziecku.
  - 13. Wychowawca klasy jest koordynatorem wszelkich działań związanych z organizacją i świadczeniem pomocy psychologiczno – pedagogicznej swoim wychowankom.
  - 14. Nauczyciel zajęć dydaktyczno–wyrównawczych jest obowiązany prowadzić dokumentację w formie dziennika zajęć pozalekcyjnych oraz systematycznie dokonywać ewaluacji pracy własnej, a także badań przyrostu wiedzy i umiejętności uczniów objętych tą formą pomocy.

15. O objęciu ucznia zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi lub zajęciami specjalistycznymi oraz o ich zakończeniu decyduje Dyrektor szkoły na wniosek rodziców lub nauczyciela prowadzącego zajęcia.
16. Porad dla rodziców i nauczycieli udzielają, w zależności od potrzeb, pedagog oraz inni nauczyciele posiadający przygotowanie do prowadzenia zajęć specjalistycznych. W szkole mogą być prowadzone warsztaty dla rodziców w celu doskonalenia umiejętności z zakresu umiejętności wychowawczych po rozpoznaniu potrzeb rodziców w tym zakresie.
17. Wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, wychowawców i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej udziela Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna nr 2 w Rzeszowie.
18. W szkole działa Punkt Konsultacyjny dla rodziców, uczniów i nauczycieli. Pełni w nim dyżur psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 w Rzeszowie (w trakcie edukacji zdalnej konsultacje prowadzone są on-line).

4. Zadania i obowiązki nauczycieli i specjalistów w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

1. Do zadań i obowiązków każdego nauczyciela w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej należy:

- 1) rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów;
- 2) określanie mocnych stron, predyspozycji zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- 3) rozpoznawanie przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu szkoły;
- 4) współpraca z poradnią w procesie diagnostycznym i postdiagnostycznym w szczególności w zakresie funkcjonowania uczniów oraz efektów podejmowanych działań w celu poprawy funkcjonowania ucznia;
- 5) prowadzenie obserwacji pedagogicznej mającej na celu wczesne rozpoznanie u dziecka dysharmonii rozwojowych i podjęcie wczesnej interwencji;
- 6) świadczenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bieżącej pracy z uczniem;
- 7) udział w pracach zespołu wychowawczego przy opracowywaniu zintegrowanych działań nauczycieli w celu podniesienia efektywności uczenia się i poprawy funkcjonowania ucznia w szkole;
- 8) udział w pracach zespołu oceniającego efektywność świadczenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej i planującego dalsze działania oraz zebraniach organizowanych przez wychowawcę;
- 9) uzupełnianie Kart uczniów wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzonych przez wychowawcę w obszarze dostosowania treści przedmiotowych;
- 10) dostosowywanie metod i form pracy do sposobów uczenia się ucznia; Nauczyciel jest obowiązany na podstawie pisemnej opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia opracowuje się nastąpić na podstawie tego orzeczenia;

- 11) indywidualizowanie pracy z uczniem na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia; Indywidualizacja pracy z uczniem na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach polega na:
- dostosowywaniu tempa pracy do możliwości percepcyjnych ucznia;
  - dostosowaniu poziomu wymagań edukacyjnych do możliwości percepcyjnych, intelektualnych i fizycznych ucznia;
  - przyjęciu adekwatnych metod nauczania i sprawdzania wiadomości i umiejętności ucznia,
  - umożliwianiu uczniowi z niepełnosprawnością korzystania ze specjalistycznego wyposażenia i środków dydaktycznych,
  - różnicowaniu stopnia trudności i form prac domowych.
- 12) prowadzenie dokumentacji na potrzeby zajęć dodatkowych (dydaktyczno – wyrównawczych, rewalidacyjno – kompensacyjnych, pracy z uczniem zdolnym i innych specjalistycznych);
- 13) współdziałanie z innymi nauczycielami uczącymi w klasie w celu zintegrowania i ujednoczenia oddziaływań na ucznia oraz wymiany doświadczeń i komunikowania postępów ucznia;
- 14) komunikowanie rodzicom postępów ucznia oraz efektywności świadczonej pomocy;
- 15) stosowanie oceniania wspierającego ucznia z zachowaniem przede wszystkim charakteru motywującego oceny, w tym przekazywanie podczas różnych form oceniania informacji zwrotnej zawierającej 4 elementy:
- wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów pracy ucznia;
  - odnotowanie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia, aby uzupełnić braki w wiedzy oraz opanować wymagane umiejętności;
  - przekazanie uczniowi wskazówek, w jaki sposób powinien poprawić pracę;
  - wskazanie uczniowi sposobu w jaki powinien pracować dalej.

5. Organizacja nauczania, wychowania i opieki uczniom niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie i zagrożonym niedostosowaniem społecznym.

- W szkole kształceniem specjalnym obejmuje się uczniów posiadających orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego Nauczanie specjalne prowadzone jest w oddziałach ogólnodostępnych na każdym etapie edukacyjnym.
- Szkoła zapewnia uczniom z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego:
  - realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu;
  - odpowiednie warunki do nauki oraz w miarę możliwości sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne;
  - realizację programów nauczania dostosowanych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych ucznia;
  - zajęcia specjalistyczne, stosownie do zaleceń w orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznej i możliwości organizacyjnych szkoły;
  - zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne stosownie do potrzeb;
  - integrację ze środowiskiem rówieśniczym;
  - dla uczniów niesłyszących, z afazją lub z autyzmem w ramach zajęć rewalidacyjnych naukę języka migowego lub zajęcia z innych alternatywnych metod komunikacji.
- Szkoła organizuje zajęcia zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

4. Uczniowi niepełnosprawnemu można przedłużyć o jeden rok w cyklu edukacyjnym okres nauki, zwiększając proporcjonalnie wymiar godzin zajęć obowiązkowych.
5. Dyrektor szkoły, na wniosek rodziców oraz na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym specjalistycznej, zwalnia ucznia z wadą słuchu lub z głęboką dysleksją rozwojową, z afazją ze sprzężonymi niepełnosprawnościami lub autyzmem z nauki drugiego języka obcego do końca danego etapu edukacyjnego.
6. Dyrektor szkoły zwalnia ucznia z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z drugiego języka obcego na podstawie tego orzeczenia do zakończenia cyklu edukacyjnego
7. Uczniowi niepełnosprawnemu szkoła organizuje zajęcia rewalidacyjne, zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno–pedagogicznej. Tygodniowy wymiar zajęć rewalidacyjnych ustalany jest przez organ prowadzący szkołę.
  - Liczba godzin zajęć rewalidacyjnych dyrektor szkoły umieszcza w szkolnym planie nauczania i arkuszu organizacyjnym.
  - Godzina zajęć rewalidacyjnych trwa 60 minut. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć. Zajęcia organizuje się w co najmniej dwóch dniach.
8. W szkole za zgodą organu prowadzącego można zatrudniać dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
9. Dyrektor szkoły, uwzględniając indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wyznacza zajęcia edukacyjne oraz zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, realizowane wspólnie z innymi nauczycielami przez nauczycieli, specjalistów zatrudnionych w szkole.
10. Rada Pedagogiczna wskazuje sposób dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, do rodzaju niepełnosprawności lub indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, uwzględniając posiadane przez tego ucznia lub absolwenta orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w oparciu o szczegółową informację o sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu podaną do publicznej wiadomości na stronie internetowej CKE.
11. Uczeń niepełnosprawny ma prawo do korzystania z wszelkich form pomocy psychologiczno – pedagogicznej organizowanej w szkole
12. W szkole powołuje się Zespół ds. pomocy psychologiczno–pedagogicznej uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o niedostosowaniu społecznym lub zagrożeniem niedostosowania społecznego.
  - 1) W skład zespołu wchodzi: wychowawca oddziału jako przewodniczący zespołu, pedagog szkolny oraz nauczyciele, a tym specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem;
  - 2) Zebrania zespołu odbywają się w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż dwa razy w roku szkolnym (zespół dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia (WOPFU), uwzględniając ocenę efektywności programu, w miarę potrzeb dokonuje modyfikacji programu). Zebrania zwołuje wychowawca oddziału, co najmniej z jednogodniowym wyprzedzeniem.
  - 3) W spotkaniach zespołu mogą uczestniczyć:
    - na wniosek dyrektora szkoły – przedstawiciel poradni psychologiczno-pedagogicznej;
    - na wniosek lub za zgodą rodziców ucznia – lekarz, psycholog, pedagog, logopeda lub inny specjalista;
    - asystent lub pomoc nauczyciela.

- 4) Osoby zaproszone do udziału w posiedzeniu zespołu, a niezatrudnione w szkole są zobowiązane udokumentować swoje kwalifikacje zawodowe oraz złożyć oświadczenie o obowiązku ochrony danych osobowych ucznia, w tym danych wrażliwych. W przypadku braków w powyższych dokumentach, osoba zgłoszona do udziału w posiedzeniu zespołu przez rodziców nie może uczestniczyć w pracach zespołu.
  - 5) Zespół na podstawie orzeczenia opracowuje indywidualny program edukacyjno–terapeutyczny (IPET) na okres wskazany w orzeczeniu. Zespół opracowuje program po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając diagnozę i wnioski sformułowane na jej podstawie oraz zalecenia do zawarte w orzeczeniu we współpracy, w zależności od potrzeb, z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.
  - 6) Program opracowuje się w terminie 30 dni od dnia złożenia w szkole orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub w terminie 30 dni przed upływem okresu, na jaki został opracowany poprzedni program.
  - 7) Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (IPET) określa:
13. Zakres i sposób dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia wraz z określeniem metod i formy pracy z uczniem;
  14. Rodzaj i zakres zintegrowanych działań nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, z tym, że w przypadku:
    - a) ucznia niepełnosprawnego — zakres działań o charakterze rewalidacyjnym;
    - b) ucznia niedostosowanego społecznie — zakres działań o charakterze resocjalizacyjnym;
    - c) ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym — zakres działań o charakterze socjoterapeutycznym;
    - d) zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.
  15. Formy, sposoby i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, ustalone przez dyrektora szkoły zgodnie z przepisami;
  16. Działania wspierające rodziców ucznia oraz, w zależności od potrzeb, zakres współdziałania z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży;
  17. Zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia;
  18. Zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami ucznia w realizacji zadań;
  19. Wykaz zajęć edukacyjnych realizowanych indywidualnie lub w grupie liczącej do 5 uczniów, jeżeli występuje taka potrzeba.
  20. Rodzice ucznia mają prawo uczestniczyć w opracowaniu i modyfikacji indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego oraz w dokonywaniu okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Dyrektor szkoły zawiadamia rodziców o terminie każdego spotkania zespołu listownie.
    - 1) Rodzice otrzymują kopię programu i kopię wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia.
    - 2) W przypadku nieobecności rodziców na posiedzeniu Zespołu, rodzice są niezwłocznie zawiadamiani w formie pisemnej o ustalonych dla dziecka formach, okresie udzielania pomocy psychologiczno –pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w których poszczególne formy będą realizowane.

21. Wymiar godzin poszczególnych form udzielania uczniom pomocy psychologiczno –pedagogicznej ustala Dyrektor szkoły, biorąc pod uwagę wszystkie godziny, które w danym roku szkolnym mogą być przeznaczone na realizację tych form.
22. Nauczyciele pracujący z uczniem, dla którego został opracowany Indywidualny Program edukacyjno – terapeutyczny mają obowiązek znać jego treść oraz stosować się do zaleceń zawartych w nim.

VI. Nauczanie indywidualne.

1. Uczniów, którym stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły obejmuje się indywidualnym nauczaniem.
2. Indywidualne nauczanie organizuje Dyrektor szkoły. Indywidualne nauczanie organizuje się na czas określony wskazany w orzeczeniu o potrzebie indywidualnego nauczania w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę.
3. Dyrektor szkoły po ustaleniu zakresu i czasu prowadzenia nauczania indywidualnego z organem prowadzącym zasięga opinii rodziców (prawnych opiekunów) celem ustalenia czasu prowadzenia zajęć.
4. Zajęcia indywidualnego nauczania przydziela Dyrektor nauczycielom zatrudnionym w szkole zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, zaś w przypadku prowadzenia zajęć indywidualnego nauczania w klasach I -III zajęcia powierza się jednemu lub dwóm nauczycielom.
5. W uzasadnionych przypadkach Dyrektor może powierzyć prowadzenie zajęć indywidualnego nauczania nauczycielowi zatrudnionemu spoza placówki. Może to nastąpić w sytuacji braku nauczyciela do nauczania odpowiedniej edukacji, znacznej odległości miejsca prowadzenia zajęć od siedziby szkoły lub w związku z trudnościami dojazdu nauczyciela na zajęcia.
6. Za zajęcia indywidualnego nauczania uważa się zajęcia prowadzone w indywidualnym i bezpośrednim kontakcie z uczniem.
7. Zajęcia indywidualnego nauczania prowadzi się w miejscu pobytu ucznia oraz zgodnie ze wskazaniami w orzeczeniu.
8. W indywidualnym nauczaniu realizuje się wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne wynikające z ramowych planów nauczania dostosowane do potrzeb i możliwości psychofizycznych ucznia, z wyjątkiem przedmiotów z których uczeń jest zwolniony, zgodnie z odrębnymi przepisami (WF, język obcy).
9. Na wniosek nauczyciela prowadzącego zajęcia indywidualne nauczanie, Dyrektor może zezwolić na odstępstwo od realizacji niektórych treści wynikających z podstawy programowej, stosownie do możliwości psychofizycznych ucznia oraz warunków, w których zajęcia są realizowane.
10. Wniosek, o którym mowa, składa się w formie pisemnej wraz z uzasadnieniem. Wpisuje się go do Dziennika indywidualnego nauczania, zaś Dyrektor szkoły akceptuje go własnoręcznym podpisem.
11. Dzienniki indywidualnego nauczania zakłada się i prowadzi odrębnie dla każdego ucznia.
12. Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania realizowanego bezpośrednio z uczniem wynosi:
  - 1) dla uczniów klasy I-III - od 6 do 8. prowadzonych w co najmniej 2 dniach;
  - 2) dla uczniów klasy IV- VIII - od 8 do 10, prowadzonych w co najmniej 3 dniach.
13. Do obowiązków nauczycieli prowadzących zajęcia w ramach nauczania indywidualnego należą:
  - 1) dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości ucznia;
  - 2) udział w posiedzeniach Zespołu Wspierającego opracowującego IPET;
  - 3) prowadzenie obserwacji funkcjonowania ucznia w zakresie możliwości uczestniczenia ucznia w życiu szkoły;
  - 4) podejmowanie działań umożliwiających kontakt z rówieśnikami;

- 5) systematyczne prowadzenie Dziennika zajęć indywidualnych.
14. Na podstawie orzeczenia, opinii o aktualnym stanie zdrowia ucznia oraz wniosków z obserwacji nauczycieli i w uzgodnieniu z rodzicami ucznia, Dyrektor szkoły organizuje różne formy uczestniczenia ucznia w życiu szkoły, w tym udział w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, uroczystościach i imprezach szkolnych oraz wybranych zajęciach edukacyjnych. Wszelkie informacje o możliwościach uczestniczenia dziecka oraz stanowisko rodziców/ prawnych opiekunów odnotowywane są w Dzienniku nauczania indywidualnego.
  15. Dyrektor szkoły ma prawo do zawieszenia organizacji nauczania indywidualnego w przypadku, gdy rodzice złożą wniosek o zawieszenie nauczania indywidualnego wraz z zaświadczeniem lekarskim potwierdzającym czasową poprawę zdrowia ucznia, umożliwiającą uczęszczanie ucznia do szkoły.
  16. Dyrektor szkoły zaprzestaje organizacji nauczania indywidualnego na wniosek rodziców/prawnych opiekunów wraz z załączonym zaświadczeniem lekarskim, z którego wynika, że stan zdrowia ucznia umożliwia uczęszczanie ucznia do szkoły. Dyrektor szkoły w przypadku zawieszenia nauczania indywidualnego jest zobowiązany powiadomić poradnię ppp, która wydała orzeczenie oraz organ prowadzący szkołę.
  17. Uczeń podlegający nauczaniu indywidualnemu podlega klasyfikacji i promowaniu na zasadach określonych w ZWO.

U. PROCEDURA DOTYCZĄCA „NIEBIESKIEJ KARTY”

Podstawa prawna- wybrane akty prawne:

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie- Dz.U.2020.218.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy-Dz.U.2011.2009.1245.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych – Dz.U.2020.374.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964r.- Kodeks Postępowania Cywilnego – Dz.U.2019.1460.

Kodeks Karny.

W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka następuje wszczęcie procedury poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego, który powziął informację na ten temat bądź zostało mu to zgłoszone. O wyżej wymienionym fakcie zostaje powiadomiony dyrektor szkoły.

W przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, prawnego lub faktycznego opiekuna. Jeżeli osobami, w stosunku do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wobec dziecka są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności najbliższej osoby pełnoletniej. Działania te powinny być przeprowadzane w miarę możliwości w obecności psychologa.

Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie. Podejmowanie interwencji nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą.

Rozmowę z uczniem, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.

Formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie. Karty tej nie przekazuje się osobie, wobec której istnieją podejrzenia co do stosowania przemocy.

Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury. Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się w dokumentacji szkolnej (gabinet dyrektora szkoły).

Wszystkie działania są dokumentowane (notatki służbowe) i archiwizowane (gabinet dyrektora szkoły).

Jeżeli w trakcie działań dokonywanych przez wychowawcę lub pedagoga zachodzi podejrzenie, że osoba, wobec której istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny, wypełnia się formularz „Niebieska Karta – A” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia i przesyła się go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Dalsze kroki - zgodnie z rozporządzeniem w sprawie procedury "Niebieskie Karty" - podejmowane są przez uprawnione do tego podmioty.

Działania podejmowane przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego w ramach procedury „Niebieskie Karty”:

Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o:

możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;

możliwościach podjęcia dalszych działań, mających na celu poprawę sytuacji dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie.

Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie.

Może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale

w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Diagnostuje sytuację i potrzeby ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie.

V. PROCEDURA UDZIELANIA ZEZWOLENIA NA REALIZACJĘ PRZEZ UCZNIA INDYWIDUALNEGO PROGRAMU LUB TOKU NAUKI

Uczeń realizujący indywidualny program nauki kształci się w zakresie jednego, kilku lub wszystkich obowiązujących zajęć edukacyjnych, przewidzianych w szkolnym planie nauczania dla danej klasy, według programu dostosowanego do jego uzdolnień, zainteresowań i możliwości edukacyjnych. Uczeń realizujący indywidualny tok nauki kształci się według systemu innego niż udział w obowiązkowych zajęć edukacyjnych, przewidzianych w szkolnym planie nauczania dla danej klasy.

Uczeń objęty indywidualnym tokiem nauki może realizować w ciągu jednego roku szkolnego program nauczania z zakresu dwóch lub więcej klas i może być klasyfikowany i promowany w czasie całego roku szkolnego.

Indywidualny tok nauki może być realizowany według programu nauczania objętego szkolnym zestawem programów nauczania lub indywidualnego programu nauki, o którym mowa w punkcie 11.

Uczeń może realizować indywidualny program lub tok nauki na każdym etapie edukacyjnym.

Zezwolenie na indywidualny program lub tok nauki może być udzielane po upływie co najmniej roku nauki, a w uzasadnionych przypadkach – po śródrocznej klasyfikacji ucznia.

Z pisemnym wnioskiem o udzielenie zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki mogą wystąpić:

- Uczeń – z tym, że uczeń niepełnoletni za pisemną zgodą rodziców lub prawnych opiekunów,
- Rodzice ucznia (prawni opiekunowie) niepełnoletniego ucznia,
- Wychowawca klasy lub nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne, których dotyczy wniosek – za pisemną zgodą rodziców.
- Wniosek składa się do dyrektora szkoły za pośrednictwem wychowawcy klasy.
- Wychowawca klasy dołącza do wniosku opinie o predyspozycjach, możliwościach i oczekiwaniach ucznia. Opinia powinna także zawierać informacje o dotychczasowych osiągnięciach ucznia.

W przypadku przejścia ucznia z innej szkoły, w której udzielono mu zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki dyrektor szkoły udziela zezwolenia na jego kontynuację po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej oraz pisemnej zgody rodziców lub prawnych opiekunów.

Nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne, których dotyczy wniosek

o udzielenie zezwolenia na indywidualny program nauki, opracowuje indywidualny program nauki lub akceptuje indywidualny program nauki opracowany poza szkołą, który uczeń na realizować pod jego kierunkiem.

Indywidualny program nauki nie może obniżać wymagań edukacyjnych wynikających ze szkolnego zestawu programów nauczania, ustalonego dla danej klasy.

W pracy nad indywidualnym programem nauki może uczestniczyć nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne w szkole wyższego stopnia, nauczyciel doradca, psycholog, pedagog zatrudniony w szkole oraz zainteresowany uczeń.

Przepisy punktu 11-13 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy uczeń ma realizować indywidualny tok nauki według indywidualnego programu nauki.

Dyrektor szkoły, po otrzymaniu wniosku o indywidualny program nauki, zasięga opinii rady pedagogicznej oraz opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej. W przypadku wniosku o realizowanie indywidualnego toku lub programu zajęć z wychowania fizycznego- wymagane są zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia ucznia. Dyrektor szkoły zezwala na indywidualny program lub tok nauki w przypadku pozytywnej opinii rady pedagogicznej i pozytywnej opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej.

W przypadku zezwolenia na indywidualny tok nauki, umożliwiającą realizację w ciągu jednego roku szkolnego programu nauczania z zakresu więcej niż dwóch klas, wymaga się także pozytywnej opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą. Zezwolenia, o których mowa w punkcie 17, udziela się na czas określony, nie krótszy niż jeden rok szkolny.

Dyrektor szkoły może odmówić wydania zgody, jeżeli po analizie dokumentacji nie będzie w stanie zapewnić uczniowi właściwej opieki ze strony nauczycieli swojej szkoły lub jeżeli realizowany program zakłada osiągnięcie niższych wyników niż założone zostały one w szkolnym zestawie programów dla klasy, do której został on przyjęty. Dyrektor szkoły, po udzieleniu zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki, wyznacza uczniowi nauczyciela – opiekuna i ustala zakres jego obowiązków.

Uczeń realizujący indywidualny tok nauki może uczęszczać na wybrane zajęcia edukacyjne do klasy programowo wyższej, w tej lub innej szkole, na wybrane zajęcia edukacyjne w szkole wyższego stopnia albo realizować program w całości lub części we własnym zakresie.

Jeżeli uczeń o wybitnych uzdolnieniach jednokierunkowych nie może sprostać wymaganiom z zajęć edukacyjnych nieobjętych indywidualnym programem lub tokiem nauki, nauczyciel prowadzący zajęcia może – na wniosek wychowawcy lub innego nauczyciela – dostosować wymagania edukacyjne z tych zajęć do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia, z zachowaniem wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej. Ocenianie, klasyfikowanie i promowanie ucznia realizującego indywidualny program lub tok nauki odbywa się na warunkach i w sposób określony w przepisach w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów w szkołach publicznych, z tym że uczeń realizujący indywidualny tok nauki jest klasyfikowany na podstawie egzaminu klasyfikacyjnego. W sprawach spornych dotyczących procedury udzielania zezwolenia na realizację przez ucznia indywidualnego programu lub toku nauki wnioskodawca (uczeń, rodzic lub prawny opiekun, nauczyciel lub wychowawca) może odwołać się pisemnie do dyrektora szkoły w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

Dyrektor rozpatruje ponownie wniosek w terminie 14 dni od daty otrzymania, zasięgając opinii rady pedagogicznej oraz poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Ostateczną Decyzję w sprawie udzielenia zezwolenia na realizację indywidualnego programu lub toku nauki podejmuje dyrektor szkoły w porozumieniu z zainteresowanymi stronami – uczeń, rodzic lub prawny opiekun, nauczyciel przedmiotu, którego to dotyczy oraz wychowawca.

Od ponownej decyzji wydanej przez dyrektora szkoły stronom przysługuje odwołanie do Podkarpackiego Kuratora w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji, za pośrednictwem dyrektora.

W przypadku nie wyrażenia zezwolenia na indywidualny tok lub program nauki wniosek o udzielenie ponownego zezwolenia można złożyć po upływie pół roku (w rozumieniu roku szkolnego).

Wzór decyzji o wydaniu zezwolenia lub odmowie stanowi załącznik nr 1 niniejszej procedury.

II. PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PRZEWLEKLE CHORYM

Opracowane dla Szkoły Podstawowej nr 8 w Rzeszowie na podstawie publikacji „One są wśród nas” zamieszczonych na stronie internetowej MEN

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z dnia 20 października 2006 r. Nr 191 po.1410).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z dnia 22 stycznia 2003 r. Nr 6, poz.69)
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. O systemie Oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz.2572) z późniejszymi zmianami.
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. z 2009 r. nr 139)
5. Stanowisko Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2010 r. w sprawie możliwości podawania leków dzieciom przez nauczycieli w placówkach oświatowych.
6. Karta Nauczyciela art. 6 ustawy z 26 stycznia 1982 r. (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 191)

DZIECKO PRZEWLEKLE CHORE - definicja

Choroba przewlekła – zaburzenia i odchylenia od normy, które posiadają jedną lub więcej charakterystycznych cech: są trwałe, pozostawiają po sobie inwalidztwo, spowodowane są przez nieodwracalne zmiany patologiczne, wymagają specjalistycznego postępowania rehabilitacyjnego, wymagać będą długotrwałego leczenia, długiego nadzoru, obserwacji i opieki. /G. Hołub, Etyczna problematyka chorób przewlekłych, w Medycyna praktyczna 2007/. Choroba przewlekła to choroba o przedłużonym czasie trwania, która może być nieuleczalna, nawracająca lub postępująca. Długotrwała choroba i częste rehabilitacje mogą okresowo uniemożliwić choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, z także zaspokojenie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych. Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega między innymi na udzielaniu dziecku i jego rodzinie pomocy w budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i pomimo choroby.

Odbudowa poczucia bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań osób pomagających choremu dziecku i jego rodzinie. Dziecko może czuć się mniej bezradne i zagubione, gdy ma okazję do odnoszenia sukcesów i poradzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Zatem dostrzeganie i eksponowanie osiągnięć dziecka, chwalenie go za nie i nagradzanie jest jednym z kierunków pomagania mu w pokonywaniu poczucia bezradności.

Drugi ważny kierunek to uczenie dziecka nowych umiejętności – zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności z chorowaniem, jak i tych otwierających mu nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności, poszerzających jego „obszar wolności”. Szkoła pełni w życiu chorego dziecka szczególną rolę. Jest to miejsce, w którym może się ono uczyć, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę ze swojej aktywności, a także budować dobre relacje z innymi dziećmi. Obecność przyjaznych nauczycieli i rówieśników jest bardzo ważna dla prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego chorego dziecka. Niezwykle ważne jest przekazanie nauczycielom informacji o wpływie choroby dziecka na funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne ucznia. Niektóre leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco. Może to mieć wpływ na zachowanie się dziecka lub możliwość efektywnego uczenia się. Dzięki informacjom od rodziców i lekarzy, nauczyciel może poznać chorobę dziecka w takim zakresie, by w razie potrzeby, w odpowiednim czasie, udzielić mu niezbędnej

pomocy i wsparcia oraz zapewnić bezpieczne warunki na terenie szkoły. Także dostosować sposoby komunikowania się oraz sposoby i formy nauczania do potrzeb i aktualnych możliwości chorego dziecka. Wzajemne kontakty pomiędzy szkołą i rodzicami powinny być stałe i systematyczne, oparte na zaufaniu, spokojnej, wzajemnej wymianie informacji oraz współpracy i zrozumieniu.

CECHY CHOROBY PRZEWLEKŁEJ:

- pojawia się w różnym wieku,
- ma długotrwały przebieg,
- może towarzyszyć dziecku przez całe życie,
- może mieć łagodny lub burzliwy przebieg,
- sposób leczenia jest długi, żmudny i uciążliwy,
- sposób leczenia wiąże się często z koniecznością długotrwałych pobytów
- w szpitalu oraz rozłąki z bliskimi,
- niektóre choroby zagrażają bezpośrednio życiu dziecka.

PSYCHOLOGICZNE NASTĘPSTWA CHOROBY PRZEWLEKŁEJ

Do najważniejszych psychologicznych następstw przewlekłej choroby, ograniczającej:

- szanse rozwoju dziecka należą:
- lęk, smutek, poczucie zagrożenia;
- koncentracja na potrzebach podstawowych (picie, jedzenie, poczucie bezpieczeństwa);
- koncentracja na aktualnej sytuacji, na „tu i teraz”, niechęć do planowania i myślenia o przyszłości;
- utrata perspektywy życiowej oraz nadziei;
- poczucie braku wpływu na zdarzenia;
- obniżenie samooceny, poczucia własnej wartości; poczucie wstydu i bycia innym;
- ograniczenie stymulacji zewnętrznej szczególnie przy długotrwałym unieruchomieniu, leżeniu w łóżku;
- obniżenie motywacji do działania – bierność, nuda.

UCZEŃ PRZEWLEKLE CHORY I JEGO RODZICE POWINNI UZYSKAĆ WSPARCIE SZKOŁY NA TRZECH POZIOMACH:

- poziom edukacyjny – dostosowanie procesu edukacyjnego do indywidualnych możliwości i potrzeb, czyli organizacja nauki zgodnie z indywidualnymi zaleceniami, ograniczeniami i możliwościami, modyfikacja treści programowych zgodnie z wydolnością fizyczną i wysiłkową ucznia, dostosowanie tempa pracy do indywidualnej wydolności fizycznej i psychicznej ucznia, stosowanie metod i oddziaływań o charakterze terapeutycznym;
- poziom wychowawczy – sprzyjający integracji ucznia z grupą rówieśniczą –uczestnictwo w życiu klasy, szkoły;
- wsparcie emocjonalne – to głównie działania podtrzymujące, towarzyszenie w trudnościach, wysłuchanie, cierpliwość, poświęcenie uwagi, życzliwość, zrozumienie, modyfikacja zachowania wobec ucznia chorego stosownie do jego wieku i potrzeb.

W SYTUACJI, GDY W SZKOLE JEST UCZEŃ PRZEWLEKLE CHORY, DYREKTOR, PEDAGOG I WYCHOWAWCA POWINNI:

1. Pozyskać od rodziców (opiekunów prawnych) ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu.
2. Zorganizować szkolenie kadry pedagogicznej i pozostałych pracowników szkoły w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby.
3. W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły opracować procedury postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania.
4. Wspólnie z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
5. W przypadku nasilenia objawów choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.
6. W stanach nagłych, gdy stan dziecka nagle się pogorszy i wymagana jest pomoc lekarska nauczyciele zobowiązani są do podjęcia działań przedmedycznych oraz wezwania karetki pogotowia ratunkowego. Jednocześnie obowiązkiem tych osób jest powiadomienie rodziców, prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji.

PODAWANIE LEKÓW UCZNIOWI Z CHOROBA PRZEWLEKŁĄ.

Kiedy występuje konieczność stałego podawania leków w szkole, rodzice są zobowiązani do przedłożenia informacji na jaką chorobę dziecko choruje oraz jakie leki zażywa (nazwę leku, dawkę, sposób podania). Konieczne jest dołączenie zalecenia lekarskiego oraz pisemne upoważnienia dla nauczycieli (załącznik nr 2).

Osoby wykonujące to zadanie muszą wyrazić zgodę (załącznik nr 3).

Delegowanie przez rodziców uprawnień do wykonywania czynności związanych z opieką nad dzieckiem oraz zgoda pracownika szkoły i zobowiązanie do sprawowania tej opieki powinny mieć formę umowy między rodzicami a pracownikami szkoły.

GLÓWNE SPOSOBY POMOCY PRZEWLEKLE CHOREMU DZIECKU MOŻLIWE DO ZREALIZOWANIA NA TERENIE SZKOŁY

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego oraz zaufania do grupy i nauczyciela. Pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie samodzielności oraz nowych umiejętności.

Budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji w zespole klasowym, zapobieganie konfliktom.

Przygotowanie dzieci zdrowych na spotkanie chorego kolegi, pomoc w akceptacji ewentualnych odmienności. Poinstruowanie uczniów, jak należy chronić chorego kolegę i w jaki sposób można mu pomagać. Zawarcie na ten temat umowy z klasą. Traktowanie chorego ucznia jako pełnoprawnego członka zespołu klasowego, na równi z innymi uczniami, z takimi samymi prawami i obowiązkami.

Uwrażliwianie uczniów zdrowych na potrzeby i przeżycia ucznia chorego. Uwrażliwianie ucznia chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów. Motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi. Wzmacnianie poczucia własnej wartości. Rozwijanie zainteresowań, talentów, samodzielności.

Dostarczanie wielu różnorodnych możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów. Motywowanie do aktywności – dostarczanie wzmocnień i gratyfikacji poprzez chwalenie, nagradzanie, akceptowanie sukcesów i mocnych stron, a także eksponowanie tych dyspozycji ucznia, które mogą zwiększyć jego

atrakcyjność w grupie. Pomoc w nadrobieniu zaległości szkolnych, dostosowanie wymagań do aktualnych możliwości psychofizycznych ucznia.

Wykazywanie zainteresowania sprawami ucznia – jego samopoczuciem, terminem badań kontrolnych i wynikami badań, nastrojem, sytuacją domową, a także sprawami niezwiązanymi z chorobą. Tak, by uczeń czuł, że jest dla nas ważny i wartościowy. Uczenie chorego rozmawiania o uczuciach i trudnych sprawach. Zapewnienie dziecku wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w razie potrzeby pomocy socjalnej. Stała współpraca z rodzicami, pielęgniarką, lekarzem, nauczycielami oraz innymi osobami opiekującymi się uczniem. Dla każdego ucznia z chorobą przewlekłą w naszej szkole zostaną opracowane indywidualne procedury (załącznik nr 1).

Załącznik nr 1 - wzór

PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM PRZEWLEKLE CHORYM

Opracowana dla.....

1. Uczeń choruje na chorobę przewlekłą.....
potwierdzoną przez lekarza .....
dnia .....

2. Objawy choroby ucznia:
.....
.....

3. Nakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole:
.....

4. Zakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole:
.....

5. Ograniczenia dla ucznia związane z chorobą:
.....

6. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby należy:
.....

7. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby nie wolno:
.....
.....

8. Pierwsza pomoc udzielona uczniowi w szkole polega na:
.....

9. W przypadku zaostrzenia objawów lub zagrożenia zdrowia szkoła
niezwłocznie informuje i w miarę potrzeby wzywa:

Rodziców/prawnych opiekunów ucznia (imię, nazwisko, adres, tel.
kontakt.).....

Lekarza prowadzącego (j.w.).....

Inną osobę (j.w.) .....

Pogotowie ratunkowe – w przypadku, gdy rodzic/ opiekun prawny nie
może bezzwłocznie odebrać dziecka ze szkoły w celu udzielenia mu
pomocy medycznej.

10. Wszyscy pracownicy szkoły są zobowiązani do bezwzględnego stosowania niniejszej procedury.

.....
miejsowość i data

.....
Podpis dyrektora i rodziców

Załącznik nr 2 – wzór

UPOWAŻNIENIE RODZICÓW DO PODANIA LEKÓW DZIECKU
Z CHOROBAŃ PRZEWLEKŁĄ

.....

(imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego dziecka)

upoważniam Panią/Pana .....

(imię i nazwisko nauczyciela/pracownika)

Do podawania leku

.....

.....

.....

.....

.....

(nazwa leku, dawka, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia)

Do upoważnienia dołączam aktualne zaświadczenie lekarskie o konieczności podawania leku.

Rzeszów,.....

(imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego dziecka)

Załącznik nr 3 - wzór

ZGODA NAUCZYCIELA/PACOWNIKA SZKOŁY
NA PODANIA LEKÓW DZIECKU Z CHOROBA PRZEWLEKLA

.....

(imię i nazwisko nauczyciela/pracownika)

wyrażam zgodę na podanie dziecku

.....

(imię i nazwisko nauczyciela/pracownika)

leku

.....

.....

.....

.....

(nazwa leku, dawka, częstotliwość podawania/godzina, okres leczenia)

Oświadczam, że zostałam(łem) poinformowany o sposobie podania leku/ wykonania czynności medycznej.

Rzeszów,.....

(imię i nazwisko nauczyciela/pracownika szkoły)

A. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM CHORYM NA ASTMĘ

Opracowana dla ucznia.....

1. Uczeń choruje na chorobę przewlekłą.....

potwierdzoną przez lekarza .....

dnia .....

2. Objawy choroby ucznia:

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasiloną możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący. Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje.

W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wzięwnie lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza. W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund. Po wykonaniu pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia.

W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe.

W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

3. Nakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole:

Częste wietrzenie sal lekcyjnych.

Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.

Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.

W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

4. Zakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole:

Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.

W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.

Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku. W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

5. Ograniczenia dla ucznia związane z chorobą:

Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia. Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

Obszary dozwolone i wskazane dla ucznia:

- Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
- Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych.

6. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby należy:

.....

7. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby nie wolno:

.....

.....

8. Pierwsza pomoc udzielona uczniowi w szkole polega na:

.....

9. W przypadku zaostrzenia objawów lub zagrożenia zdrowia szkoła niezwłocznie informuje i w miarę potrzeby wzywa:

Rodziców/prawnych opiekunów ucznia (imię, nazwisko, adres, tel kontaktowy

Lekarza prowadzącego (j.w.).....

Inną osobę (j.w.) .....

Pogotowie ratunkowe – w przypadku, gdy rodzic/ opiekun prawny nie może bezzwłocznie odebrać dziecka ze szkoły w celu udzielenia mu pomocy medycznej.

10. Wszyscy pracownicy szkoły są zobowiązani do bezwzględnego stosowania niniejszej procedury.

.....

miejsowość i data

.....

Podpis dyrektora i rodziców

B. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM CHORYM NA CUKRZYCĘ

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi - większy od 250mg%). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 – ten typ cukrzyca ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz chudnięcie. W chwili obecnej, w warunkach pozaszpitalnych, jedynym skutecznym sposobem podawania insuliny jest wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena, pompy).

Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowanie ucznia, tylko wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%). Do działań w ramach samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja wyników badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii. W każdej szkole powinien znajdować się „kącik” dla ucznia z cukrzycą, czyli ustronne miejsce, w którym dziecko z cukrzycą będzie mogło spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

OBJAWY HIPOGLIKEMII - niedocukrzenia:

1. Bładość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
2. Ból głowy, ból brzucha.
3. Szybkie bicie serca.
4. Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
5. Osłabienie, zmęczenie.
6. Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
7. Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
8. Napady agresji lub wesołkowatości.
9. Ziewanie/senność.
10. Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
11. Zmiana charakteru pisma.
12. Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
13. Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.
14. Drgawki.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ – dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

1. Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
2. Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód).

NIE WOLNO

1. Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego).
2. Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
3. Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO - CIĘŻKIEJ - dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

1. Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.
2. Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w 1 szklanki wody, coli, soku).
3. Jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ – dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki. Dziecku, które jest nieprzytomne **NIE WOLNO** podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust:

1. Układamy dziecko na boku.
2. Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.
3. Wzywamy pogotowie ratunkowe.
4. Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.
5. Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie

można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U DZIECI LECZONYCH POMPA;

1. Zatrzymaj pompę.
2. Potwierdź hipoglikemię.
3. Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.
4. Oczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.
5. Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone.
6. Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia.

Po epizodzie hipoglikemii nie należy pozostawiać dziecka samego. Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią.

OBJAWY HIPERGLIKEMII

1. Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.
2. Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
3. Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeżeli do w/w. objawów dołączają:

1. ból głowy, ból brzucha.
2. nudności i wymioty.
3. ciężki oddech.

może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej.

NALEŻY WTEDY BEZZŁOZNIE:

1. Zbadać poziom glukozy.
2. Skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII:

1. Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),
2. Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),
3. Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),

4. W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w szkole:

1. Pen – „wstrzykiwacz” z insuliną.
2. Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.
3. Nakłuwacz z zestawem igieł.
4. Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
5. Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.
6. Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „za-
bezpieczenie” zajęć wf w danym dniu.
7. Dodatkowe produkty – soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów
hipoglikemii.
8. Telefon do rodziców.
9. Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cu-
krzycę.
10. Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku).

SZKOLNY KODEKS PRAW DZIECKA Z CUKRZYCĄ:

Każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

1. Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie –także w trak-
cie trwania lekcji.
2. Możliwość podania insuliny.
3. Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobista pompą insulinową w
odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
4. Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i
rodzicami dziecka.
5. Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trak-
cie trwania lekcji.
6. Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w cza sie trwa-
nia zajęć lekcyjnych.
7. Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz róż-
nych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

.....
miejsowość i data

.....
Podpis dyrektora i rodziców

C. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM CHORYM NA PADACZKĘ

Opracowana dla ucznia.....

1. Uczeń choruje na chorobę przewlekłą: padaczka potwierdzoną przez lekarza .....
dnia .....
2. Objawy choroby ucznia:
  - przerwanie wykonywanej czynności,
  - mruganie oczami,
  - omdlenie, utrata przytomności,
  - niepokój psychoruchowy,
  - niekontrolowane ruchy kończyn.
3. Nakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole:
  - dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do szkoły i z powrotem należy poinformować nauczycieli o chorobie i czynnikach prowokujących napady, przyjmowanych lekach, zwykłym czasie trwania napadu, sposobie postępowania w razie napadu, nie należy zwalniać ucznia z zajęć wychowania fizycznego, ani z zajęć ruchowych, nie powinno się uczniowi obniżać wymagań, należy motywować ucznia do dalszej pracy,
  - przy organizacji wycieczek, wyjść, należy uwzględnić możliwość uczestniczenia w nich rodzica lub opiekuna prawnego ucznia (w takiej sytuacji rodzic odpowiada za dziecko. W sytuacji gdy rodzica nie ma na wycieczce, zobowiązuje się on w sytuacji nagłego ataku padaczki do jak najszybszego przybycia na miejsce wycieczki).
  - w przypadku, gdy dziecko skarży się na zawroty, bóle głowy należy zawiadomić rodziców (opiekunów prawnych) dziecka oraz dyrektora szkoły
4. Zakazy związane z przebywaniem ucznia w szkole: nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego
5. Ograniczenia dla ucznia związane z chorobą: np. długotrwały bieg, skoki, migające światła
6. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby należy: (Jakiej pomocy należy udzielić:)
7. W przypadku objawów (ból głowy, mruganie oczami, niekontrolowane ruchy kończyn) trwających dłużej niż 5 min.: wezwać pogotowie, poinformować rodziców
8. W przypadku ataku:
  - Pozostać z chorym – zachować spokój.
  - Zanotować czas pojawienia się / trwania napadu.
  - Chronić chorego przed urazem – usunąć wszelkie twarde przedmioty z miejsca wokół chorego.
  - Podłożyć mu pod głowę coś miękkiego.
  - Rozluźnić choremu ciasne ubranie.
  - Ostrożnie odwrócić chorego na bok – najszybciej, jak to możliwe, aby ułatwić mu oddychanie.
  - Postarać się nawiązać z chorym kontakt, aby upewnić się, czy rzeczywiście odzyskał przytomność.
  - Uspokajać chorego.
  - Odsunąć gapiów z miejsca ataku.
  - Wezwać pogotowie
  - Poinformować rodziców
  - .....
9. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby nie wolno:
  - Krępować ruchów chorego.
  - Wkładać mu na siłę niczego do ust.

- Podawać choremu wody, tabletek ani jedzenia, zanim nie będzie on w pełni przytomny.
- .....

10. Pierwsza pomoc udzielona uczniowi w szkole polega na: Patrz punkt 6

11. W przypadku zaostżenia objawów lub zagrożenia zdrowia szkoła niezwłocznie informuje i w miarę potrzeby wzywa:

- Rodziców/prawnych opiekunów ucznia (imię, nazwisko, adres, tel. kontakt.).....
- Numer telefonu do rodziców ucznia znajduje się u WYCHOWAWCY klasy (dolna szuflada) biurka sala 22 – przyklejony taśmą do bocznej ścianki), w SEKRETARIACIE oraz w POKOJU NAUCZYCIELSKIM (tablica ogłoszeń)
- Lekarza prowadzącego (j.w.).....
- Inną osobę (j.w.) .....
- Pogotowie ratunkowe – w przypadku, gdy rodzic/ opiekun prawny nie może bezzwłocznie odebrać dziecka ze szkoły w celu udzielenia mu pomocy medycznej.

12. Wszyscy pracownicy szkoły są zobowiązani do bezwzględnego stosowania niniejszej procedury.

.....
miejsowość i data

.....
Podpis dyrektora i rodziców

D. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM ZE STOMIĄ

Opracowana dla ucznia.....

1. Uczeń choruje na chorobę przewlekłą.....
potwierdzoną przez lekarza .....
dnia .....

2. Objawy choroby ucznia:

STOMIA:

To chirurgicznie wytworzone połączenie części jelita z powierzchnią ciała. Konieczność przeprowadzenia takiej operacji może być spowodowana wieloma chorobami. Najczęściej jest konsekwencją nowotworu jelita grubego, chorób zapalnych, polipowatości jelita grubego czy choroby Leśniowskiego-Crohna. W przypadku nieprawidłowej pracy jelita grubego chirurg tworzy nową drogę wypróżniania znajdującą się na ścianie brzucha. Od tego momentu wypróżnianie oraz wydalanie gazów odbywa się przez wyłonioną stomię. Ze względu na pominięcie zwieracza zamykającego ujście jelita, nie ma możliwości kontroli wypróżnień i wydalania gazów dlatego pacjent korzystać musi ze specjalnego worka stomijnego. Występują trzy typy stomii, w zależności od zmian chorobowych:

ILEOSTOMIA

Ileostomię tworzy się, gdy konieczne jest usunięcie całego jelita grubego. Wyłania się ją, wykorzystując do tego część jelita cienkiego, po prawej stronie brzucha.

KOLOSTOMIA

Kolostomia tworzona jest wtedy, gdy konieczne jest usunięcie części jelita grubego i/lub odbytnicy. W trakcie operacji jelito grube zostaje wyłonione na powierzchnię brzucha, by utworzyć z niego stomię. Końcowa kolostomia może być czasowa, gdy na przykład przywrócenie ciągłości jelita grubego w trakcie jednego zabiegu chirurgicznego, jest niebezpieczne dla pacjenta.

UROSTOMIA

Operacja wyłonienia urostomii prowadzi do utworzenia nowej drogi oddawania moczu z pominięciem pęcherza moczowego. Konieczność przeprowadzenia zabiegu w większości przypadków wynika z usunięcia pęcherza moczowego w wyniku choroby lub jego uszkodzenia. W czasie operacji, chirurg wszczepia moczowody do wyizolowanego odcinka jelita. Jego jeden koniec zostaje zaszyty, a drugi wprowadzony na powierzchnię brzucha gdzie zostaje utworzona stomia. Zwykle znajduje się po prawej stronie ciała. Nowoczesny sprzęt stomijny to bardzo zaawansowane technologie, które zapewniają stomikom pełen komfort użytkowania, a co za tym idzie normalne, aktywne życie.

3. Obszary dozwolone i wskazane dla ucznia:

Dzieci ze stomią powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego – mogą uprawiać gimnastykę i pływanie. Należy: opróżnić worek stomijny przed przystąpieniem do ćwiczeń. Dodatkowo zwrócić uwagę, aby płytka stomijna była założona co najmniej na godzinę przed wejściem do wody lub rozpoczęciem ćwiczeń, które spowodują wzmożone pocenie się. Należy zachować ostrożność podczas ćwiczeń wykonywanych leżąc na brzuchu. Dzieci ze stomią mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe, trzeba jednak uważać, aby nie zostały mocno uderzone piłką w brzuch. Dzieci ze stomią mogą uprawiać większość sportów zimowych. Wskazane jest, aby rodzice zadbali o zastosowanie różnicowanej diety. Ważne jest codzienne jedzenie warzyw i owoców, produktów wysokobiałkowych, takich jak mięso, ryby, jajka, ser, jogurty, a także węglowodanów, które powinny stanowić co najmniej połowę wszystkich spożywanych produktów. Lepiej natomiast unikać produktów sprzyjających tworzeniu się gazów jelitowych np. fasoli, kapusty czy kalafiora oraz wzdymających, jak cebula, ostre przyprawy i napoje gazowane. Warto pamiętać, że czekolada, suszone śliwki, kawa i soki z owoców cytrusowych mogą powodować biegunki i wpływać na samopoczucie dziecka.

4. Wycieczki i wyjścia klasowe:

Stomia nie wymaga ograniczania planów dotyczących podróży. Jednak w przypadku dziecka, które nie potrafi zmieniać worka stomijnego podróżowanie/wycieczki są niemożliwe. Nauczyciele i dyrektor nie mają obowiązku wymiany worka stomijnego – obowiązek ten spoczywa wyłącznie na rodzicach. W przypadku zadeklarowania przez rodziców chęci udziału dziecka w wycieczce (po uprzednim ustaleniu tego z wychowawcą i Dyrektorem szkoły), rodzic może dotrzeć na miejsce wycieczki (własnym transportem) wraz z dzieckiem. Na miejscu rodzic przekazuje dziecko pod opiekę nauczyciela. Kontaktuje się z nauczycielem wyłącznie, kiedy występuje potrzeba zmiany worka stomijnego. Dziecko jest przyprowadzone przez nauczyciela w miejsce, gdzie rodzic może zmienić worek. Następnie dziecko dołącza do klasy. Rodzic podczas wycieczki nie przebywa w pobliżu klasy, ani też nie kontaktuje się ze swoim dzieckiem. Po zawiadomieniu rodzica o zakończeniu atrakcji wycieczki, dziecko jest przekazywane przez nauczyciela rodzicowi i wraca z rodzicem do domu.

Ważne, aby podczas wycieczki dziecko zgłaszało ewentualne pogorszenie samopoczucia (ból brzucha, biegunka, uszkodzenie worka stomijnego). Należy wtedy bezzwłocznie skontaktować się z rodzicem, a w razie braku kontaktu z rodzicem powinno się natychmiast wezwać Pogotowie Ratunkowe.

5. Nakazy:

Rodzice powinni poinformować placówkę o wymaganiach higienicznych oraz zagrożeniach zdrowia dziecka, wynikających z zaleceń lekarza lub pielęgniarki.

Rodzic, za zgodą Dyrektora może wejść na teren szkoły tylko podczas przerw w celu wymiany worka stomijnego. Nie powinien przebywać na terenie szkoły podczas lekcji, tylko w holu szkoły.

Rodzic ma obowiązek, przyprowadzając dziecko do szkoły, poinformować nauczyciela o ewentualnym złym samopoczuciu dziecka, aby nauczyciel mógł zachować czujność.

Nauczyciel, który otrzymał informację od rodzica ma obowiązek przekazać ją pozostałym nauczycielom uczącym/sprawującym opiekę w danym dniu nad dzieckiem w szkole.

Rodzicom należy zgłaszać wszelkie niepokojące objawy, wzywać ich do stawienia się w placówce celem dokonania niezbędnych zabiegów lub odebrania dziecka przed zakończeniem zajęć.

W przypadku bólów brzucha lub innych dolegliwości dziecko ma obowiązek poinformować o tym nauczyciela.

Nauczyciel po rozmowie z dzieckiem i rozeznaniu sytuacji konsultuje się w miarę możliwości z higienistką szkolną, przekazuje dziecko i powiadamia rodziców.

Jeżeli rodzice nie reagują na wezwania, a nauczyciel/higienistka szkolna nie są w stanie stwierdzić, czy objawy lub zapełniony worek stomijny zagrażają zdrowiu lub życiu dziecka, należy wezwać Pogotowie Ratunkowe.

W przypadku pęknięcia worka stomijnego, o czym dziecko informuje bezzwłocznie nauczyciela, należy skontaktować się z rodzicami, a w razie braku kontaktu z rodzicami powinno się natychmiast wezwać Pogotowie Ratunkowe (ustalenia z rodzicami).....

Nauczyciel sprawujący opiekę nad dzieckiem zawiadamia Dyrektora szkoły, który podejmuje decyzję, kto będzie opiekował się dzieckiem i pojedzie z nim w karetce lub za karetką samochodem, a następnie będzie sprawował opiekę do momentu przyjazdu rodzica i przekazaniu dziecka.

W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

6. NIE WOLNO

W przypadku pęknięcia worka stomijnego nie wolno zmieniać dziecku opatrunku.

Nauczyciele i dyrektor nie mają obowiązku wymiany worka stomijnego – obowiązek ten spoczywa wyłącznie na rodzicach. Dyrektor i nauczyciele nie powinni na własną rękę próbować wykonywać jakichkolwiek zabiegów.

(Konkretne ustalenia): ..... np. czynności higieniczne wykonane przez dziecko wg instruktażu rodziców pod nadzorem nauczyciela (chusteczki nawilżane)

7. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby należy:

.....

8. W przypadku zaostrzenia objawów lub ataku choroby nie wolno:

.....

.....

9. Pierwsza pomoc udzielona uczniowi w szkole polega na:

.....

10. przypadku zaostrzenia objawów lub zagrożenia zdrowia szkoła niezwłocznie informuje i w miarę potrzeby wzywa:

Rodziców/prawnych opiekunów ucznia

imię, nazwisko, adres, tel kontaktowy.....

Lekarza prowadzącego (j.w.).....

Inną osobę (j.w.) .....

Pogotowie ratunkowe – w przypadku, gdy rodzic/ opiekun prawny nie może bezzwłocznie odebrać dziecka ze szkoły w celu udzielenia mu pomocy medycznej.

11. Wszyscy pracownicy szkoły są zobowiązani do bezwzględnego stosowania niniejszej procedury.

.....

miejsowość i data

.....

Podpis dyrektora i rodziców